

ÜLKELER İTİBARIYLA TİCARETTE TEKNİK ENGELLER

ÜRDÜN

1. KALİTE ALTYAPISI

Ürdün'de kalite altyapısı ve standardizasyona ilişkin olarak "Standartlar ve Metroloji Kurumu" ile "Ürdün Gıda ve İlaç İdaresi" yetkili iki kuruluş olarak faaliyet göstermektedir.

A- Standartlar ve Metroloji Kurumu- Jordan Standards and Metrology Organization (JSMO), 2000 yılındaki 22 Sayılı Kanun ve değişikliklerine göre, mali ve idari özerkliğe sahip bir kamu kuruluşudur. Ürdün standartlarının yaklaşık %50'si uluslararası standartlara eşdeğer olmakla birlikte, bazı durumlarda geçerli bir uluslararası standart olmadığı için Ürdün standardı uygulanmaktadır.

JSMO'nun takip ettiği başlıca hedefler:

- Uluslararası uygulamalara dayalı olarak standardizasyon ve metroloji için ulusal bir sistemin benimsenmesi.
- Eşya, ürün ve hizmetlerin Kuruluş tarafından kabul edilen teknik düzenlemelere uygun olmasını sağlayarak Ürdün vatandaşlarının sağlık ve güvenliğini sağlamak ve çevreyi korumak.
- Yerel ve uluslararası pazarlarda rekabet güçlerini artırmak ve böylece ulusal ekonomiyi desteklemek amacıyla Ürdün Standartlarının benimsenmesi yoluyla yerel eşya, ürün ve hizmetlerin kalitesinin sağlanması.
- Tüm eşya, ürün ve hizmetlere (farmasötik ürünler, ilaçlar, veteriner ilaçları, serumlar ve aşılardan hariç) ilişkin standartların ve teknik düzenlemelerin yayınlanması, onaylanması, gözden geçirilmesi, değiştirilmesi ve uygulanmasının izlenmesi.

JSMO Birim ve Bölümleri:

- **Sınır Kontrol Dairesi Başkanlığı**, sınır ve gümrük merkezlerindeki ofisleri aracılığıyla Ürdün'e giren ithal malların kontrolünden sorumludur. İthal edilen eşyalar; Ürdün teknik düzenlemeleri, talimatları ve ilgili mevzuat gereklerine uygunluğunun sağlanması amacıyla muayene edilmekte, numuneler alınmakta ve incelenmektedir.
- **Denetim Departmanı**, Ürdün pazarına sunulan ürünlerin garanti altına alınması için yerel pazarların denetlenmesi, yerel fabrikaların kontrol edilmesi, kurulu asansörlerin denetimi ve JSMO kontrolü altındaki ürünlerle ilgili şikayetlerin teknik düzenlemelere, standartlara, kamu güvenliği gerekliliklerine uygun olarak takip edilmesinden sorumludur.
- **Sahtecilikle Mücadele, Doğrulama ve Bildirim Birimi**, sınırlardan Ürdün Haşimi Krallığı'na ithal edilen veya Ürdün pazarına yerleştirilen markaların orijinallliğini, marka sahibi ana firmalara doğrudan ulaşarak kontrol etmekten sorumludur. Ayrıca, test raporları, uygunluk sertifikaları, kalibrasyon sertifikaları veya ithal edilen eşyaların kontrolüyle ilgili diğer organizasyon birimleri tarafından birime sunulan veya müşteriler tarafından gönüllü olarak sağlanan diğer belgeler gibi uygunluk değerlendirme belgelerinin geçerliliğini ve gerçekliğini doğrular.

- **Piyasa Gözetim Bölümü**, yerel pazarlara arz edilen ürünleri ve piyasaya sürülmeye hazırlanan ürünleri denetleyerek, bunların Ürdün teknik düzenlemelerinde belirtilen şart ve gerekliliklere veya diğer yükümlülüklerle uygun olmasını sağlar.

B- Ürdün Gıda ve İlaç İdaresi- Jordan Food & Drug Administration(JFDA), yerel pazarlara sunulan ürünleri ve piyasaya sunulmaya hazırlanan ürünleri denetlemek ve bunların Ürdün teknik düzenlemelerinde veya diğer yükümlülüklerde belirtilen şart ve gerekliliklere uygun olmasını sağlar.

JFDA tarafından sağlanan hizmetler:

- Gıda ve ilaç ithal numunelerinin onay ve ruhsatlandırma için test edilmesi
- Ambalaj malzemesinin malzemenin yüzeyine uygun şekilde lisanslanması
- Gıda katkı maddeleri, dezenfektanlar ve sterilizatörlerin ithalatı ve ticareti için lisans verilmesi
- Özel gıda ve besin takviyelerinin ithalatına lisans verilmesi
- İthal gıdalara yönelik ticari izinler
- Tıbbi malzemelerin ithalatına ve dolaşımına izin verilmesi
- Farmasötik formdaki veya ilaç içeren tıbbi malzemelerin ticaretine yönelik lisans verilmesi
- Onaylı kozmetiklerin ithalatına izin verilmesi
- Tıbbi malzeme ve kozmetik hammaddelerinin ithalatına izin verilmesi

Öte yandan, Tarım Bakanlığı işlenmemiş gıda ve tarım ürünleri ile hayvancılık ürünlerine yönelik düzenleme ve denetleme yapmaktadır. Ayrıca, veteriner ilaçları ve hayvan aşıları, pestisitler, et ve et ürünleri, hayvan yemleri ve fidelerin ithalatı da görev alanları arasında yer almaktadır.

2. İTHALAT DENETİMLERİ

a) Genel Bilgiler

Ürdün'ün dış ticarete ilişkin ana mevzuatı 2001 tarihli ve 21 Sayılı İthalat ve İhracat Kanunu'dur. Söz konusu Kanun'da; dış ticaretin genel ilkeleri ile ithalat, ihracat ve transit ticaret işlemleri düzenlenmektedir. İthalat ve ihracat işlemleri; genellikle ilgili yasa ve/veya bu işlemleri ve bunların prosedürlerini düzenleyen ilgili makamlar tarafından çıkarılan bir dizi zorunlu genelge ile birlikte gümrük kanunlarına tabi olarak uygulanmaktadır.

Ürdün'de ticaret ve sanayi politikalarının geliştirilmesi ve yürütülmesinden Sanayi, Ticaret ve Tedarik Bakanlığı sorumlu bulunmaktadır. Hükümetin dış ticaret politikaları, Sanayi, Ticaret ve Tedarik Bakanlığı'na bağlı Dış Ticaret Politikaları Genel Müdürlüğü tarafından belirlenmekte olup, DTÖ ve diğer çok taraflı kuruluşlarla ilişkiler ile ikili ve bölgesel ticaret anlaşmalarına ilişkin müzakere ve görüşmeler

yürütülmektedir. Genel Müdürlük, DTÖ'nün irtibat noktası olarak görev yapmakta ve tarım, SPS ve TBT hariç¹ Ürdün'ün tüm DTÖ Anlaşmalarına ilişkin Bildirim Noktası olarak faaliyet göstermektedir.

İthalat kontrol rejimi (yani yasaklar, kısıtlamalar ve lisanslama), 2001 tarihli ve 21 sayılı "İthalat ve İhracat Kanunu" ile düzenlenmektedir. 114 sayılı "İthalat ve İhracat Lisansları ve Kart Yönetmeliği" ve değişiklikleri serbest bölgelerde uygulanmamaktadır.

Kamu güvenliği, insan yaşamının ve çevrenin korunması ile Ürdün'ün uluslararası yükümlülükleri çerçevesinde ürünlere ithalat yasağı getirilebilmektedir.

b) Karantina İşlemleri

Ürdün'de canlı hayvan ve ürünlerinin ithalatında karantina prosedürleri uygulanabilmektedir. Risk değerlendirme kriterlerine bağlı olarak ithalat öncesi veya sonrası karantina işlemleri yapılmaktadır. İhracatçı ülkenin Dünya Hayvan Sağlığı Örgütü tarafından hastalık risksiz statüde değerlendirilmiş olması halinde söz konusu ülkelerden yapılan ithalatlarda karantina süreçlerinden muafiyet sağlanabilmektedir.

Ayrıca bitkisel ürünlerin ithalatında da 2003 tarihli "Bitki Karantina Yönetmeliği" çerçevesinde karantina süreçleri uygulanabilmektedir.

Ürünlere ilişkin fiziksel genel muayene ve testler, sınır kapılarındaki yetkili gümrük personeli tarafından, ürünlerin niteliklerine bağlı olarak belirlenmiş özel ve/veya teknik şartlar çerçevesinde yapılır.

İthal edilen herhangi bir tarım, gıda veya başkaca bir ürün, insan tüketimi ve güvenliği açısından rastgele denetlenebilmekte ve test edilebilmektedir. Hemen hemen tüm ürünler sınırda ilgili makamların laboratuvarları aracılığıyla test edilmektedir.

Ürdün Gıda ve İlaç İdaresi (JFDA), gıda ürünlerini perakende ve toptan dağıtım düzeylerinde denetleme yetkisine sahiptir. Bir denetmen, herhangi bir işletmeye girebilir ve test için numune toplayabilir. Bir ürünün teknik gereksinimleri karşılamaması veya insan tüketimine uygun olmaması halinde dağıtım kanallarından çekilerek imha edilir.

c) Etiketleme:

Paketleme ve etiketleme işlemleri, uluslararası yönergeleri izleyen standartlar, gümrük mevzuatı ve uygulamaları ile düzenlenmektedir. Paketleme açısından, ilgili kurumlar tarafından ürün etiketine büyük önem verilmekte olup, ürünün içeriği, üretim tarihi ve son kullanma tarihi gibi ürüne ilişkin tüm bilgileri içerip içermediği kontrol edilmektedir.

Tüm etiketler Arapça olmalıdır; alternatif olarak Arapça yapışkanlı etiket de kabul edilebilmektedir. Etiketın aşağıda yer alan bilgileri içermesi beklenmektedir:

---

¹ Tarım ve SPS ile ilgili DTÖ bildirimlerinden Tarım Bakanlığı, TBT bildirimlerinden ise Ürdün Standartlar ve Metroloji Kurumu sorumludur.

- Ürün adı
- Üreticinin adı ve adresi
- Net ağırlığı
- Etkin madde (örneğin süt tozuna eklenen vitaminler ve mineraller)
- Lot numarası ve "son kullanma tarihi" veya "tavsiye edilen kullanma tarihi"
- Menşe ülke
- İthalatçının veya Acentenin adı

Bu çerçevede, Ürdün gümrüklerinde sorun yaşanmaması için ülkemizden Ürdün'e sevkiyatlarda ürün üzerinde "Made in Türkiye" ibaresinin yazılı olmasına ihracatçı firmaların hassasiyet göstermeleri önem taşımaktadır.

d) Bitki Sağlığı Önlemleri- Sanitary and Phytosanitary (SPS)

Ürdün'de SPS uygulamaları uluslararası standartlara uygun şekilde düzenlenmiştir. Ulusal standartlar ile uluslararası standartlar arasında herhangi bir uyumsuzluk olması halinde uluslararası standartlar esas alınmaktadır.

2015 tarihli ve 30 sayılı Gıda Kanunu, gıda güvenliğine ilişkin düzenleyici çerçeveyi ortaya koymakta, gıda kalitesini ve güvenliğini sağlamaya yönelik bir dizi gereksinim ve standart getirmektedir.

JFDA ilgili kanunu uygulamakla yetkili olup, gıda tesislerinin takip ve denetlenmesinden, gıda güvenliği standartlarına uygunluğun sağlanması amacıyla gıda güvenliğini tehdit eden vaka ve salgınların araştırılmasından ve gıda güvenliği düzenlemelerinin ihlaline karşı cezaların uygulanmasından sorumludur. Gıda Kanunu, izlenebilirlik ilkesi çerçevesinde işletmelerin kayıtlarını tam tutmasını zorunlu hale getirerek gıda ürünlerinin "tarladan çatala" takip edilmesine imkan tanıyan yükümlülükler getirmektedir.

Ürdün'de gıda ürünlerinin ithalatı lisans zorunluluğuna tabidir. Gıda takviyeleri, çeşitli katkı maddeleri ve özel diyet ürünleri için otomatik ithalat lisanslaması gerekirken; süt tozu, bebek maması ve bazı tamamlayıcı gıdalara yönelik otomatik olmayan lisanslama uygulanmaktadır. İthalatçıların söz konusu lisanslar için JFDA'ya başvuruda bulunmaları ve gerekli lisans belgelerini temin edip ithalat işlemlerini gerçekleştirmeleri gerekmektedir.

Bitkisel ürünlerin ithalatında ihracatçı ülke yetkili makamları tarafından sağlanan SPS belgelerinin ibraz edilmesi zorunludur.

e) Helal Belgelendirme

Ürdün hali hazırda ülkemizle birlikte İslam İşbirliği Teşkilatı üyesi olup, "The Standards and Metrology Institute for Islamic Countries" (SMIIC) tarafından sağlanan akreditasyonlar resmi olarak kabul edilmektedir.

Bu kapsamda, ihracatçılarımız tarafından Helal Akreditasyon Kurumu'ndan temin edilen helal belgeleri Ürdün'e yapılacak olan ihracatlarda uygun bulunmakta olup, ayrıca bir belgeye veya prosedüre ihtiyaç duyulmamaktadır.

Öte yandan, Ürdün'e ihraç edilen helal gıda ürünlerinin etiketlerinin Arapça veya isteğe bağlı olarak Arapça ile birlikte başka bir dilde olması gerekmektedir. Bir gıda ürününün yağ bileşenleri, et ürünleri veya türevleri, jelatin ve peynir mayası için kullanılan etiketlerde hayvansal içeriğe ilişkin detaylar yer almalıdır.

"Helal" ibaresi kullanılan ürünlerde, belge numarası ile belgelendirme kuruluşunun ürün üzerinde belirtilmesi gerekmektedir.

3. İTHALATTA TALEP EDİLEN BELGE ÖRNEKLERİ

Ürdün'de gümrük kontrolüne yönelik her türlü ithal eşya için gerekli olan başlıca belgeler şunlardır:

- İthalat İzni veya Lisansı
- Gümrük beyannamesi
- Kıymeti, ağırlığı, navlun ve sigorta masraflarını gösteren Ticari Fatura
- Konşimento (Denizcilik veya Hava Konşimentosu)
- Menşe ispat belgesi
- Paketleme listesi

Ürünün niteliğine göre teknik uygunluk/sağlık/veterinerlik belgesi talep edilebilmektedir. Örneğin, tarım ürünlerinin ve girdilerin ithalatı, menşe ülkede verilmiş bir veteriner sertifikasının denkliğinin olmaması halinde yasaktır.

Et ve kümes hayvanı ürünleri için Tarım Bakanlığı, Ürdün'e ilk kez ihracat yapan tüm kesimhanelerin kayıt yaptırmasını şart koşmaktadır. Söz konusu ürünler için aşağıdaki belgeler talep edilmektedir:

- Kesimhane ruhsatı
- Tescil kodu
- Kalite güvence sertifikası – Uluslararası Standardizasyon Örgütü (ISO) 22000 veya Tehlike Analizi ve Kritik Noktalar (HACCP)
- Helal Akreditasyon Kurumu'ndan alınmış helal kesim belgesi

4. DİĞER ÖNEMLİ HUSUSLAR

Ülkemizden ithal edilen ürünler açısından mevcut bir teknik engel bulunmamaktadır. Bununla beraber, gümrüklerde yaşanan vakalar çoğunlukla eksik iletişim, dokümantasyon eksikliği ve resmi prosedürler / gereksinimler hakkında yetersiz bilgidir kaynaklanmaktadır.

Ürdün'de gümrük uygulamalarına ilişkin temel mevzuat olarak 1998 tarihli ve 20 sayılı Gümrük Kanunu esas alınmakta olup söz konusu mevzuat 2018 ve 2019 yıllarında revize edilmiştir.

Ürdün Gümrük İdaresi tarafından, 29 Kasım 2021 tarihi itibarıyla "Ürdün Ticaret Portalı ([Jordan Trade Portal \(customs.gov.jo\)](http://jordantradeportal.customs.gov.jo))" isimli çevrimiçi bir uygulama hayata geçirilmiştir. Portalda; Ürdün'e ithal edilen, Ürdün'den ihraç edilen veya Ürdün üzerinden transit geçen tüm eşyaya ilişkin gümrük mevzuatı, prosedürleri ve evrakları da dahil olmak üzere detaylı bilgilere erişim imkanı bulunmaktadır.

Ürdün Gümrük İdaresi tarafından ithalat işlemlerinde;

- (i) her bir beyan kapsamında minimum 50 Ürdün Dinarı ve maksimum 500 Ürdün Dinarı olmak üzere işlem değerinin %0,2'si oranında ithalat işlem ücreti;
- (ii) transit veya yeniden ihracat işlemlerinde işlem başına 50 Ürdün Dinarı

tahsil edilmektedir. Ayrıca, gümrük bölgesinde depolanan eşya için depolama, taşıma, sigorta ve diğer hizmet ücretleri altında eşyanın kıymetinin yüzde %50'sini geçmeyecek şekilde depolama bedeli alınmaktadır.

Öte yandan, Ürdün tarafından uygulanan gümrük vergilerine gümrük tarife pozisyonu bazında aşağıdaki adresten ulaşılması mümkündür. Site Arapça olmakla beraber online çeviri yapan Google Chrome gibi internet tarayıcıları ile kullanılabilir.

<https://services.customs.gov.jo/JCits/sections.aspx>

Ürdünlü tüccarlar ve tüketiciler, fiyat duyarlı yaklaşımlarıyla piyasada yer almaktadır. Bununla beraber, Ürdünlülerin çoğunun gelirlerinden daha fazlasını harcadığı rapor edilmekte ve resmi tahminlere göre yıllık gelir ve harcama arasında 1.000 JOD (1,400 USD) fark olduğu tahmin edilmektedir. Emtia grupları açısından, Türk ürünleri, piyasadaki diğer seçeneklere kıyasla yüksek kalite ve uygun fiyatları birleştirdiğinden, geniş bir ürün yelpazesi ile aranan ana ürün gruplarındandır. Ürdünlülerin % 70'inden fazlasının aylık geliri 400-500 USD düzeyindedir ve bu kesim öncelikle sadece temel ihtiyaçları için harcama yapmaktadır. Bununla birlikte, tüketim kalıpları; aile geçmişi, eğitim ve yaş gibi diğer faktörlerle birlikte değişmektedir.

Ülkemiz menşeli ürünler Ürdün halkı tarafından aranan ve beğenilen ürünler olmakla birlikte, son dönemlerde ülkemizdeki makroekonomik sorunların getirdiği maliyet artışları, özellikle tekstil, mobilya, medikal gibi sektörlerde rekabet dezavantajıyla birlikte Pazar kaybına sebebiyet vermektedir.